R.K. S.M. VIVEKANANDA VIDYABHAVAN LIBRARY

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours PART-II Examinations, 2018

SANSKRIT-HONOURS

PAPER-SANA-III

Time Allotted: 4 Hours — Full Marks: 100

The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.

Unit-I
[Marks: 10]

1. Define and illustrate any ***one*** from the following: $5 \times 1 = 5$

   समासोक्तिः, उपमा।

2. Name and explain the figure of speech in any ***one*** from the following: $5 \times 1 = 5$

   (a) क्व सूर्यप्रभवो वंशः क्व चाल्पविषया मतिः।
   तितीर्षुर्दुस्तरं मोहादुडुपेनास्मि सागरम्॥

   (b) गुणानामेव दौरात्म्याद् धुरि धुर्यो नियुज्यते।
   असञ्जातकिणस्कन्धः सुखं स्वपिति गौर्गलिः॥

Unit-II
[Marks: 35]

3. उदाजहार द्रुपदात्मजा गिरः – Who is द्रुपदात्मजा ? Summarise her speech as found in the Kiratarjuniyam Canto I and analyse the salient feature of her character as revealed in that speech. 12

OR

Estimate Bharavi as a poet. 12

4. Translate any *two* in English or Bengali from the following: 5×2 = 10

(a) क्रियासुयुक्तैर्नृप चारचक्षुषो
न वञ्चनीयाः प्रभवोऽनुजीविभिः।
अतोऽर्हसि क्षन्तुमसाधु साधु वा
हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः॥

(b) कथा प्रसङ्गेन जनैरुदाहृता –
दनुस्मृताखण्डलसूनुविक्रमः।
तवाभिधानाद् व्यथते नतानतः
स दुःसहान्मन्त्रपदादिवोरगः॥

(c) निरत्ययं साम न दानवर्जितं न भुरिदानं विरहय्य सत्क्रियाम्।
प्रवर्तते तस्य विशेष शालिनी गुणानुरोधेन विना न सत्क्रिया॥

(d) प्रलीनभूपालमपि स्थिरायति प्रशासदावारिधि मण्डलं भुवः।
स चिन्तयन्त्येव भियस्तदेष्यती रहो दुरन्ता बलवद्विरोधिता॥

5. Explain any *one* in Sanskrit from the following: 8×1 = 8

(a) कृतारिषड्वर्गजयेन मानवीमगम्यरूपां पदवीं प्रपित्सुना।
विभज्य नक्तन्दिवमस्ततन्द्रिणा वितन्यते तेन नयेन पौरुषम्॥

(b) सखीनिव प्रीतियुजीऽनुजीविनः समानमानान् सुहृदश्च वन्धुभिः।
स सन्ततं दर्शयते गतस्मयः कृताधिपत्यामिव साधु बन्धुताम्॥

R.K. S.M. VIVEKANANDA VIDYABHAVAN LIBRARY

6. (a) Name and expound the samasa of गतस्मयः in 5(b) or चारचक्षुषः in 4(a). 2

(b) Account for the case-ending in जनैः in 4(b) or उदाहृतान् in 4(b). 2

(c) Derive the word विभज्य in 5(a) or विरहय्य in 4(c). 1

Unit-III

[Marks: 35]

7. Attempt a critical estimate of Kalidasa as a poet. 12

OR

Why did King Dilip go to the hermitage of Vaśiṣtha. Describe in your own words the journey to the hermitage of Vaśiṣtha with apt quotations. 12

8. Translate into English or Bengali any *two* from the following: 5×2 = 10

(a) व्यूढोरस्को वृषस्कन्धः शालप्रांशुर्महाभुजः।
आत्मकर्मक्षमं देहं क्षात्रो धर्म इवाश्रितः॥

(b) स च शापः तया राजन् न च सारथिना श्रुतः।
नदत्याकाशगङ्गायाः स्रोतस्युद्दामदिग्गजे॥

(c) तदन्वये शुद्धिमति प्रसुत शुद्धिमत्तरः।
दिलीप इति राजेन्दरिन्दः क्षीरनिधाविव॥

(d) ईप्सितं तदवज्ञानाद् विद्धि सार्गलमात्मनः।
प्रतिवध्नाति हि श्रेयः पूज्यपूजाव्यतिक्रमः॥

9. Explain in Sanskrit any *one* from the following: 8×1 = 8

(a) ज्ञाने मौनं क्षमा शक्तौ त्यागे श्लाघाविपर्ययः।
गुणा गुणानुबन्धित्वाद् तस्य सप्रसवा इव॥

(b) तं सन्तं श्रोतुमर्हन्ति सदसद्व्यक्तिहेतवः।
हेम्नः संलक्ष्यते ह्यग्नौ विशुद्धिः श्यामिकापि वा॥

10.(a) Name and expound the samasa of तदन्वये in 8(c) or वृषस्कन्धः in 8(a). 2

(b) Account for the case ending in हेम्नः in 9(b) or श्यामिका in 9(b). 2

(c) Derive श्रोतुम् in 9(b) or प्रसूतः in 8(c). 1

Unit-IV

[Marks: 20]

11. माघे सन्ति त्रयो गुणाः – Justify the statement with apt quotations from your text. 9

OR

Summarise the speech of Narada to Sri Krishna as depicted in the Śisupālavadam Canto I. 9

12. Translate into Bengali or English any *one* from the following: 4×1 = 4

(a) (i) विलोकने नैव तवामुना मुने कृतः कृतार्थोऽस्मि निवर्हितांहसा ।

तथापि शुश्रुषुरहं गरीयसीर्गिरोऽथवा श्रेयसि केन तृप्यते॥

(ii) अनन्यगुर्वास्तव केन केवलः पुराणमुत्तेमहिमाऽवगम्यते।

मनुष्यजन्माऽपि सुरासुरान् गुणैर्भवान् भवच्छदकरेः करीत्यधः॥

OR

(b) Write short notes on हिरण्यकशिपुः, श्रीहरिः। 2×2

OR

(c) (i) Name and expound the samasa of मनूष्यजन्मा in 12[a(ii)] or अनन्यगुर्वा in 12[a(ii)]. 2

(ii) Account for the case-ending in विलोकनेन in 12[a(i)] or गुणैः in 12[a(ii)]. 1

(iii) Derive शुश्रूषः in 12[a(i)] or अवगम्यते in 12[a(ii)]. 1

13. Explain in Sanskrit any *one* from the following: 7×1 = 7

(a) प्रभुर्वुभूषुर्भुवनत्रयस्य यः शिरोऽतिरागाद्दशमं चिकर्तिषुः।

अतर्कयद्विघ्नमिवेष्टसाहसः प्रसादमिच्छासदृशं पिनाकिनः॥

(b) उदासितारं निगृहीतमानसैगृहीतमध्यात्मदृशा कथञ्चन।

वहिर्विकारं प्रकृतेः पृथग्विदुः पुरातनं त्वां पुरुषं पुराविदः॥

R.K.S.M. VIVEKANANDA VIDYABHAVAN LIBRARY

R.K.S.M. VIVEKANANDA VIDYABHAVAN LIBRARY

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours PART-II Examinations, 2018

SANSKRIT-HONOURS

PAPER-SANA-IV

Time Allotted: 4 Hours | Full Marks: 100

The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.

Unit-I

[Marks: 35]

1. (a) Answer any ***two*** questions from the following: 12.5×2=25

(i) Who told the Rāma-story to Vālmīki? How did Vālmīki develop his own work? State the influence of Vālmīki's Rāmāyaṇa on Sanskrit literature. 1+2.5+9

(ii) Write an essay on Bhavabhūti's works. 12.5

(iii) Discuss the different views regarding the origin of Sanskrit drama. 12.5

(iv) Write an exhaustive note on the dramas composed by Kālidāsa. 12.5

(b) Write short notes on any ***two*** of the following: 5×2 = 10

(i) Subandhu ; (ii) Ratnāvalī ; (iii) Hitopadeśa ; (iv) Mṛcchakaṭikam; (v) Śrīmadbhagavadgītā .

Unit-II

[Marks: 15]

2. (a) Answer any ***one*** question from the following: 10×1 = 10

(i) Trace the history of development of Mathematical studies in ancient India.

(ii) State the history of origin and development of Astronomical studies in ancient India.

(b) Write short note on any *one* of the following: 5×1 = 5

(i) Varāhamihira

(ii) Āryabhaṭṭa

(iii) Abhinaya darpaṇa

(iv) Nāgārjuna

(v) Viśākhadatta.

Unit-III
[Marks: 25]

3. (a) Describe the character and celestial beauty of Mahāśvetā as you find in the Kādambarī of Bāṇabhaṭṭa. 10

OR

'वाणोच्छिष्टं जगत् सर्वम्'- Explain with apt quotations from the prescribed text. 10

(b) Explain in simple Sanskrit with reference to the context any *one* from the following: 8×1 = 8

(i) ऐरावतदेहच्छविमिव गजाजिनावगुण्ठ–
नोत्कण्ठितशितिकण्ठचिन्तितोपनताम्,
पशुपति-दक्षिण-मुख-हासच्छविमिव
बहिरागत्य कृतावस्थानाम्।

(ii) पञ्चमहाभूतमयमपहाय द्रव्यात्मकाङ्ग–
निष्पादनोपकरणकलापं धवलगुणेनैव
केवलेनोत्पादितां दक्षाध्वरक्रियामिवो–
–द्यतगण-कच-ग्रह-भयोपसेवित-त्र्यम्बकाम्।

R.K.S.A. VIVEKANANDA VIDYABHAVAN LIBRARY

(c) Translate into English or Bengali any *one* from the following: 7×1 = 7

(i) गिरीश-वृषभ-देहद्युतिमिव पृथगवस्थिताम्
आयतन-तरू-कुसुम-समृद्धिमिवशङ्कराभ्यर्चनाम्,
आदियुगप्रजापतिकीर्तिमिव सप्तलोकभ्रमण-खेदविश्रान्ताम्।

(ii) द्युतकलाकुशलामिव वशीकृताक्षहृदयाम्,
महीमिव जलभृतदेहाम्, हिमसमय–
दिवसमुखलक्ष्मीमिव परिगृहीतभास्करताम्,
आर्यामिव समुपात्तयतिगणोचितमात्राम्।

Unit-IV

[Marks: 25]

4\. (a) Who was वसन्तभानु ? How did he capture the kingdom of Vidarbha. 2+8

OR

Write a note on the merits and demerits of Dandin's literary style with apt quotations frcm your prescribed text. 10

(b) Explain any ***one*** of the following in simple Sanskrit. 8×1

(i) आगमदीपदृष्टेन स्वल्वध्वना सुखेन वर्तते लोकायात्रा। दिव्यं हि चक्षुर्भूतभवद्भविष्यत्सु व्यवहित-विप्रकृष्टादिषु च विषयेषु शास्त्रं नामाप्रतिहतवृत्ति।

(ii) अयथावृत्तश्च कर्मसु प्रतिहन्यमानः स्वै परैश्च परिभूयते।

(c) Translate any ***one*** from the following into Bengali as English. 7×1 = 7

(i) बुद्धिश्च निसर्गपद्वी कलासु नृत्यगीतादिषु चित्रेषु च काव्यबिस्तरेषु प्राप्तविस्तारा तवेतरेभ्यः प्रतिविशिष्यते। तथाऽप्यसावप्रतिपद्यात्मसंस्कारमर्थशास्त्रेषु अनग्निसंशोधितेव हेमजातिर्नातिभाति।

(ii) राज्यभारं भारक्षमेष्वन्तरङ्गेषु भक्तिमत्सु समर्प्य, अप्सरः प्रतिरूपाभिरन्तःपुरिकाभी रममाणो गीतसङ्गीतपानगोष्ठीश्च यथर्तुबध्नन् यथार्हं कुरूशरीरलाभम् इति पश्चाङ्गपृष्ठभूमिरञ्जलिचुम्वितचुडश्चिरमशेत।

R.K. S.M. VIVEKANANDA VIDYABHAVAN · LIBRARY ·